Temel Psikolojik ?htiyaçlar Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Temel Psikolojik ?htiyaçlar Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31526

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Temel Psikolojik ?htiyaçlar Ölçe?i, bireylerin psikolojik iyi olu?lar? için kritik kabul edilen temel psikolojik ihtiyaçlar (özerklik, yeterlilik ve aidiyet) düzeylerini ölçmek amac?yla uyarlanm?? bir araçt?r. Bu ölçek, özellikle ortaö?retim (10. s?n?f) ö?rencilerinin bu ihtiyaçlar?n?n kar??lanma düzeylerini, onlar?n motivasyon ve matematik kayg?s? gibi akademik de?i?kenlerle ili?kilerini incelemek üzere kullan?lm??t?r. Ölçek, üç alt boyutta toplam 21 maddeden olu?maktad?r ve 5'li Likert tipi derecelendirme ile yan?tlanmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Temel Psikolojik ?htiyaçlar, Özerklik, Yeterlilik, Aidiyet, Ölçek Uyarlama, Motivasyon, Matematik Kayg?s?, Lise Ö?rencileri.

Yazarlar

Malik DURMAZ

Amaç

Ölçe?in temel amac?, ortaö?retim 10. s?n?f ö?rencilerinin akademik ba?lamda ya?ad?klar? temel psikolojik ihtiyaçlar olan özerklik, yeterlilik ve aidiyet duygular?n?n kar??lanma düzeylerini saptamakt?r. Bu ölçüm, ö?rencilerin motivasyon düzeyleri ve matematik kayg?s? gibi önemli akademik ve duygusal de?i?kenlerle olan ili?kilerin incelenmesi için bir temel sa?lamaktad?r.

Ölçek, spesifik olarak matematik ö?renme ortam?na odaklanarak, ö?rencilerin matematik derslerinde kendilerini ne kadar ba??ms?z, yetkin ve sosyal olarak ba?l? hissettiklerini de?erlendirmeye yard?mc? olur. Bu sayede, ö?rencilerin akademik ba?ar?s?n? etkileyen içsel dinamikler hakk?nda bilgi edinilir.

Yap?

Ölçek, **Öz Belirleme Kuram?** (Self-Determination Theory - SDT) çerçevesinde tan?mlanan ve psikolojik iyi olu?un evrensel gereksinimleri olarak kabul edilen üç temel psikolojik ihtiyac? ölçmektedir:

Özerklik (Autonomy): Bireyin davran??lar?n?n kayna??n? kendisinin belirledi?i, seçim yapma ve kontrol sahibi olma ihtiyac?. Matematik ba?lam?nda, ö?renme süreçlerine dair karar verme özgürlü?ünü ifade eder.
Yeterlilik (Competence): Çevresiyle etkili bir ?ekilde ba?a ç?kma ve becerilerini geli?tirme ihtiyac?. Matematik ba?lam?nda, bireyin matematiksel görevlerde ba?ar?l? olma ve yetenekli

ARABPSYCHOLOGY.COM

hissetme alg?s?d?r.
Aidiyet (Relatedness): Ba?kalar?yla güvenli ve sevgi dolu ili?kiler kurma ve bir gruba ait olma ihtiyac?. Matematik ba?lam?nda, ders s?ras?nda etkile?imde bulunulan ki?ilerle kurulan sosyal ba?lar? ifade eder.

Geçerlik

Ölçe?in uyarlama çal??mas?nda geçerlik analizlerine dair ayr?nt?l? istatistiksel sonuçlar do?rudan belirtilmemi?tir. Geçerlik bölümünde bir de?er sunulmam?? olsa da, uyarlama sürecinin, ölçe?in orijinal yap?s?n? korudu?u varsay?lmaktad?r. Bu tür uyarlama çal??malar?nda genellikle yap? geçerli?i (faktör analizi) ve kapsam geçerli?i (uzman görü?leri) yöntemlerinin kullan?lmas? beklenir.

Ölçe?in üç alt boyutu (özerklik, yeterlilik ve aidiyet), ölçülmek istenen teorik yap?y? temsil etti?i kabul edilen Temel Psikolojik ?htiyaçlar Kuram? ile güçlü bir teorik uyum sergilemektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l?k güvenirlik analizleri, ana uygulamadan elde edilen veriler üzerinden **Cronbach's Alpha** katsay?s? ile hesaplanm??t?r. Hesaplanan katsay?lar, alt boyutlar baz?nda a?a??daki gibi raporlanm??t?r:

Aidiyet ?htiyac? Boyutu: $\alpha = 0,720$
Özerklik ?htiyac? Boyutu: $\alpha = 0,715$
Yeterlilik ?htiyac? Boyutu: $\alpha = 0,648$

Yap?lan de?erlendirmede (Büyüköztürk, 2009 referans al?narak), yeterlilik boyutu katsay?s? (0,648) nispeten dü?ük olsa da, genel olarak ölçe?in iç tutarl?l?k katsay?lar?n?n güvenirlik için yeterli düzeyde oldu?u sonucuna var?lm??t?r. Bu de?erler, ölçe?in tutarl? ve güvenilir sonuçlar üretme kapasitesini göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, orijinal teorik yap?s?na uygun olarak üç (3) alt boyuttan olu?maktad?r: Özerklik, Yeterlilik ve Aidiyet. Ölçe?in toplam madde say?s? 21 olarak belirlenmi?tir. Madde da??l?m? alt boyutlara göre farkl?l?k göstermektedir:

Aidiyet Boyutu: 8 madde
Özerklik Boyutu: 7 madde
Yeterlilik Boyutu: 6 madde

Bu faktör yap?s?, ölçe?in temel psikolojik ihtiyaçlar kavram?n?n çok boyutlu do?as?n? ba?ar?l?

ARABPSYCHOLOGY.COM

bir ?ekilde temsil etti?ini göstermektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Kendini De?erlendirme Ölçe?i (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ö?renciler (Ortaö?retim)

Age Group: Genç Yeti?kinlik (10. S?n?f ö?rencileri, yakla??k 15-16 ya?)

Population Details: Ortaö?retim 10. s?n?f ö?rencileri üzerinde uygulanm??t?r.

Test Methodology: 5'li Likert Tipi Derecelendirme. Kat?l?mc?lar, maddelere ne ölçüde kat?ld?klar?n? 1'den 5'e kadar (genellikle "Hiç kat?lm?yorum"dan "Tamamen kat?l?yorum"a) derecelendirirler.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik Ölçek, ?ç Tutarl?l?k, Cronbach's Alpha, Lisansüstü Tez, Likert Ölçe?i, Öz Belirleme Kuram?.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir

Affiliation Email addresses: malikdurmaz@gmail.com

Correspondence Address: Abant ?zzet Baysal Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Bolu (Uyarlama çal??mas?n?n yap?ld??? kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? 2012 y?l?nda Malik Durmaz taraf?ndan yüksek lisans tezi kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için sorumlu yazar Malik Durmaz ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal PDF versiyonu a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: temel-psikolojik-ihtiyaclar-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Durmaz, M. (2012). *Ortaö?retim ö?rencilerinin (10. s?n?f) temel psikolojik ihtiyaçlar?n?n kar??lanm??l?k düzeyleri, motivasyon ve matematik kayg?s? aras?ndaki ili?kilerin belirlenmesi* (Yüksek lisans tezi). Abant ?zzet Baysal Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Bolu. Tez eri?im linki: tez.yok.gov.tr

Büyüköztürk, ?. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitab?: ?statistik, ara?t?rma deseni, SPSS uygulamalar? ve yorum*. Pegem Akademi. (Güvenirlik yorumlamas? için dolayl? referans).

Temel Psikolojik ?htiyaçlar Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

3 alt boyut 21 madde

Özerklik (7m): Matemati?i nas?l çal??aca??m ve ö?renece?imle ilgili karar vermede kendimi özgür hissederim.
Yeterlilik (6m): Tan?d???m insanlar matematikte bana iyi oldu?umu söylerler.
Aidiyet (8m): Matematik çal???rken veya matematik derslerinde, etkile?imde oldu?um insanlar? gerçekten seviyorum.

ARABPSYCHOLOGY.COM